

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΟ

Μήδεια
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ'

Μετά από αυτά, αφού σηκωθήκαμε πήγαμε στην αυλή και κάναμε βόλτες και εγώ θέλοντας να δοκιμάσω την αποφασιστικότητα του Ιπποκράτη τον βολιδοσκοπούσα και τον ρωτούσα.

- Πες μου, Ιπποκράτη, είπα εγώ, τώρα επιχειρείς να πάς στον Πρωταγόρα να πληρώσεις σ' εκείνον χρήματα σαν αμοιβή για τον εαυτό σου, με την ιδέα ότι θα πάς σε ποιον και θα γίνεις τι; Όπως ακριβώς αν σκεφτόσουν, αφού πας στο συνονόματό σου τον Ιπποκράτη από την Κώ, τον Ασκληπιάδη, να πληρώνεις σ' εκείνον χρήματα σαν αμοιβή για τον εαυτό σου, αν κάποιος σε ρωτούσε, -« πες μου, Ιπποκράτη, σκοπεύεις να πληρώνεις αμοιβή στον Ιπποκράτη με την ιδέα ότι είναι τι;» τι θ' απαντούσες;

- Θα του έλεγα, είπε, ότι (θα πληρώνω αμοιβή) με την ιδέα ότι είναι γιατρός. -«με την ιδέα ότι θα γίνεις τι;» - Με την ιδέα ότι θα γίνω γιατρός, είπε.

- Και αν σκεφτόσουνα αφού πας στον Πολύκλειτο από το Άργος ή στο Φειδία τον Αθηναίο, να πληρώνεις σ' εκείνους αμοιβή για τον εαυτό σου, αν κάποιος σε ρωτούσεθ -«έχεις στο νου σου να πληρώνεις αυτά τα χρήματα και στον Πολύκλειτο και στο Φειδία με την ιδέα ότι είναι τι;» τι θ' απαντούσες;

- Θα έλεγα (ότι έχω στο νου μου να πληρώνω) με την ιδέα ότι είναι αγαλματοποιοί.

- Και με την ιδέα ότι εσύ ο ίδιος θα γίνεις τι;

- Είναι φανερό ότι (έχω στο νου μου να πληρώνω με την ιδέα ότι θα γίνω) αγαλματοποιός.

- Πολύ καλά, είπα εγώ θ και αφού πάμε τώρα λοιπόν στον Πρωταγόρα και εγώ και εσύ θα είμαστε πρόθυμοι να πληρώσουμε χρήματα σ' εκείνον σαν αμοιβή για σένα, αν φτάνουν τα δικά μας χρήματα και με αυτά τον πείθουμε, αλλιώς ξοδεύοντας και τα χρήματα των φίλων αν λοιπόν κάποιος την ώρα που με τόσο ζήλο δείχναμε βιασύνη γί' αυτά μας ρωτούσεθ -«Πες μου Σωκράτη και Ιπποκράτη, έχετε στο νου σας να πληρώνετε χρήματα στον Πρωταγόρα με την ιδέα ότι είναι τι;» Τι θα του απαντούσαμε; Ποιο άλλο όνομα βέβαια ακούμε να λέγεται για τον Πρωταγόρα όπως ακριβώς ακούμε να λέγεται το αγαλματοποιός για το Φειδία και το ποιητής για τον Όμηρο; Τι ανάλογο έχουμε για τον Πρωταγόρα;

- Σοφιστής βέβαια, ως γνωστό, Σωκράτη, λένε τουλάχιστο ότι είναι ο άνδρας, είπε.

- Πηγαίνουμε λοιπόν για να πληρώσουμε τα χρήματα με την ιδέα ότι είναι σοφιστής;

- Μάλιστα.

- Αν λοιπόν κάποιος σου έκανε ακόμα και την εξής ερώτηση: «και έρχεσαι λοιπόν στον Πρωταγόρα για να γίνεις τι εσύ ο ίδιος;» και αυτός αφού κοκκίνισε είπε, γιατί είχε αρχίσει πια λίγο να φέγγει ώστε αυτός να φαίνεται ολοκάθαρα,

- Αν βέβαια είναι ανάλογο κάπως με τα προηγούμενα είναι φανερό ότι (πηγαίνω) για να γίνω σοφιστής.

- Και εσύ, είπα εγώ, για τ' όνομα των θεών, δεν θα ντρεπόσουνα να παρουσιάζεις τον εαυτό σου σοφιστή στους Έλληνες;

- Ναι, μα το Δία, αν βέβαια πρέπει να λέω όσα έχω στο νου μου.

- Λοιπόν Ιπποκράτη, μήπως νομίζεις ότι δεν θα είναι τέτοια η μόρφωση σου από τον Πρωταγόρα, αλλά όποια

ακριβώς ήταν η μόρφωσή σου από τον γραμματιστή και τον κιθαριστή και τον παιδοτρίβη; Γιατί εσύ απέκτησες κάθε μιά από αυτές (τις μαθήσεις) όχι για επάγγελμα με σκοπό να γίνεις τεχνίτης, αλλά για μόρφωση, όπως πρέπει να μορφώνεται ο μη επαγγελματίας και ο ελεύθερος πολίτης.

- Βεβαίότατα, είπε, τέτοια μάλλον μου φαίνεται ότι είναι η μόρφωση από τον Πρωταγόρα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Δ΄

- Ξέρεις λοιπόν αυτό που σκοπεύεις τώρα να κάνεις ή μήπως σου διαφεύγει; είπα εγώ.
- Για ποιο πράγμα;
- Το ότι σκοπεύεις να εμπιστευθείς την ψυχή σου σε άνθρωπο σοφιστή, καθώς λες, για να σου τη μορφώσει. Ωστόσο θα μου φαινόταν παράξενο αν γνώριζες τι τέλος πάντων είναι ο σοφιστής. Και όμως αν αγνοείς αυτό, δεν ξέρεις ούτε καν σε ποιον εμπιστεύεσαι την ψυχή σου, ούτε αν σε καλό ή σε κακό (την εμπιστεύεσαι).
- Νομίζω βέβαια πως το ξέρω, είπε. Λέγε λοιπόν, τι νομίζεις ότι είναι ο σοφιστής;
- Εγώ βέβαια, είπε αυτός νομίζω ότι όπως ακριβώς λέει και το όνομά του, ότι είναι αυτός που ξέρει τα σοφά πράγματα.
- Λοιπόν, είπα εγώ, αυτό ταιριάζει να λέγεται και τους ζωγράφους και για τους τεχνικούς, ότι, δηλαδή, είναι αυτοί που ξέρουν τα σοφά πράγματα, αν κάποιος όμως μας ρωτούσε «για ποιες γνώσεις είναι σοφοί οι ζωγράφοι και οι τεχνικοί;» θα λέγαμε, υποθέτω, σ' αυτόν ότι είναι γνώστες αυτών που αφορούν την κατεργασία των εικόνων, και για τα άλλα έτσι. Αν κάποιος όμως μας ρωτούσε το εξής: «ποιων γνώσεων είναι γνώστης ο σοφιστής;» τι θα του απαντούσαμε;
- Τι άλλο θα λέγαμε, Σωκράτη, ότι είναι αυτός παρά γνώστης να κάποιον ικανό στο να μιλά;
- Ίσως, είπα εγώ, θα λέγαμε αλήθεια, αλλά όχι ικανοποιητικά βέβαια, γιατί η απάντησή μας χρειάζεται ακόμα μια ερώτηση για ποιο πράγμα ο σοφιστής κάνει κάποιον ικανό να μιλάει; Όπως ακριβώς ο κιθαριστής κάνει κάποιον βέβαια ικανό να μιλάει για εκείνο ακριβώς που τον κάνει και γνώστη, δηλαδή για την τέχνη να παίζει κιθάρα, έτσι δεν είναι;
- Ναι.
- Πολύ καλά, ο σοφιστής λοιπόν για ποιο πράγμα κάνει κάποιον ικανό να μιλάει; Ή είναι φανερό (ότι κάνει κάποιον ικανό να μιλάει) για όποιο πράγμα είναι γνώστης;
- Έτσι είναι φυσικό βέβαια.
- Τι λοιπόν είναι αυτό σχετικά με το οποίο και ο ίδιος ο σοφιστής είναι γνώστης και κάνει και τον μαθητή του γνώστη;
- Μα το Δία, είπε, δεν μπορώ πια να σου απαντήσω.

Και εγώ ύστερα από αυτό είπα - Τι, λοιπόν; Γνωρίζεις σε τι είδους κίνδυνο έρχεσαι να εκθέσεις την ψυχή σου; Ή μήπως αν έπρεπε να εμπιστευέσαι το σώμα σου σε κάποιον διατρέχοντας τον κίνδυνο να γίνει αυτό ισχυρό ή ασθενικό [χρηστόν ή πονηρόν] πολύ θα το στριφογύριζες στη σκέψη σου, αν πρέπει να το εμπιστευθείς ή όχι, και θα προσκαλούσες και τους φίλους και τους συγγενείς σου για να τους συμβουλευτείς, εξετάζοντας το ζήτημα για πολλές μέρες; Αυτό όμως που θεωρείς ανώτερο από το σώμα, την ψυχή, και από το οποίο εξαρτάται το να ευτυχούν ή να δυστυχούν όλα τα δικά σου, αν γίνει αυτό [δηλ. η ψυχή] καλό ή κακό, γι' αυτό το πράγμα ούτε τον πατέρα σου ούτε τον αδελφό σου ούτε κανένα από μας τους φίλους συμβουλευτήκες, αν πρέπει να εμπιστευθείς την ψυχή σου είτε και όχι σ' αυτό τον ξένο που ήρθε, αλλά μόλις έμαθες χθες το βράδυ, καθώς λες, αφού ήρθες βαθιά χαράματα [πολύ πρωινός] καμιά κουβέντα δεν κάνεις ούτε συμβουλή ζητάς γι' αυτό, δηλαδή αν πρέπει να εμπιστευέσαι τον εαυτό σου ή όχι σ' αυτόν, είσαι όμως πρόθυμος να ξοδεύεις και τα δικά σου και των φίλων τα χρήματα, σαν να έχεις αποφασίσει πια, ότι οπωσδήποτε πρέπει να γίνεις μαθητής του Πρωταγόρα, τον οποίο ούτε γνωρίζεις, καθώς λες, ούτε και έχεις συζητήσει μαζί του ποτέ ως τώρα, και τον αποκαλεί σοφιστή, ενώ φαίνεσαι ότι δεν ξέρεις για το σοφιστή, τι τέλος πάντων είναι, στον οποίο σκοπεύεις να εμπιστευέσαι τον εαυτό σου.

- Φαίνεται ότι έτσι είναι, Σωκράτη, είπε, όπως τα λες.

- Άραγε λοιπόν, Ιπποκράτη, ο σοφιστής τυγχάνει να είναι κάποιος μεγαλέμπορος ή μικροπωλητής των εμπορευμάτων με τα οποία τρέφεται η ψυχή;

- Σε μένα τουλάχιστο κάτι τέτοιο φαίνεται να είναι. Και η ψυχή με τι τρέφεται, Σωκράτη;

- Με μαθήματα βέβαια, είπα εγώ, και κοίταξε τουλάχιστο, φίλε μου, μήπως μας εξαπατήσει ο σοφιστής επαινώντας αυτά που πουλάει, όπως ακριβώς [κάνουν] αυτοί που πουλάνε τα σχετικά με την τροφή του σώματος, δηλαδή ο μεγαλέμπορος και ο μικροπωλητής. Γιατί και αυτοί, υποθέτω, ούτε και οι ίδιοι ξέρουν τι είναι ωφέλιμο ή βλαβερό για το σώμα, απ' όσα εμπορεύματα φέρνουν, τα επαινούν όμως όλα όταν τα πουλάνε, ούτε αυτοί που τα αγοράζουν από αυτούς ξέρουν, αν δεν τύχει κάποιος να είναι ειδικός γυμναστής ή γιατρός; Έτσι λοιπόν αυτοί που περιφέρουν τα μαθήματα στις πόλεις και που τα πουλάνε χοντρικά ή λιανικά σ' όποιον κάθε φορά το θέλει, τα επαινούν όλα όσα πουλάνε, ίσως όμως και μερικοί από αυτούς, λαμπρέ μου νέε, μπορεί να μην ξέρουν τι είναι ωφέλιμο ή βλαβερό για την ψυχή από όσα πουλάνε; Κατά τον ίδιο λοιπόν τρόπο και αυτοί που αγοράζουν από αυτούς, αν δεν τύχει πάλι κάποιος να είναι κάτοχος της ιατρικής σχετικά με την ψυχή; Αν λοιπόν εσύ τυχαίνει να είσαι γνώστης τι από αυτά είναι ωφέλιμο και τι βλαβερό, είναι ακίνδυνο [ασφαλές] για σένα να αγοράζεις μαθήματα και από τον Πρωταγόρα και από οποιονδήποτε άλλο; Αλλιώς, πρόσεξε, ευλογημένε, μήπως παίζεις στα ζάρια και διατρέχεις κίνδυνο για τα πιο πολύτιμα, γιατί πραγματικά πολύ μεγαλύτερος κίνδυνος υπάρχει στην αγορά των μαθημάτων παρά στην αγορά των τροφίμων. Γιατί, όταν αγοράσεις τρόφιμα και ποτά από τον μικροπωλητή και το μεγαλέμπορο, είναι δυνατό να τα μεταφέρεις σε χωριστά αγγεία και πριν δεχτείς αυτά στο σώμα, αφού τα πιεις ή τα φας, είναι δυνατό αφήνοντάς τα στο σπίτι σου να πάρεις συμβουλές, αφού καλέσεις τον ειδικό, και τι πρέπει να φας και να πιεις και τι δεν πρέπει, και πόσο και πότε. Κατά συνέπεια στην αγορά των μαθημάτων δεν είναι μεγάλος ο κίνδυνος. Τα μαθήματα όμως δεν είναι δυνατό να τα μεταφέρεις σε άλλο δοχείο, αλλά, αφού καταβάλεις την τιμή, είναι ανάγκη, όταν θα έχεις πάρει το μάθημα μέσα στην ίδια την ψυχή σου να φύγεις έχοντας υποστεί ζημιά ή έχοντας ωφεληθεί. Ας εξετάσουμε λοιπόν αυτά και με τους μεγαλύτερους μας, γιατί εμείς είμαστε πολύ νέοι ακόμα για να διευκρινίσουμε ένα τόσο σπουδαίο πράγμα. Τώρα όμως, όπως ακριβώς ξεκινήσαμε, ας πάμε και ας ακούσουμε τον άνδρα, έπειτα, αφού ακούσουμε, ας τα ανακοινώσουμε και στους άλλους; Γιατί εδώ δεν βρίσκεται μόνο ο Πρωταγόρας, αλλά και ο Ιππίας ο Ηλείος και νομίζω και ο Πρόδικος ο Κείος [από την Κω] και άλλοι πολλοί σοφοί.

Ήταν λοιπόν κάποτε καιρός που υπήρχαν βέβαια θεοί, δεν υπήρχαν όμως θνητά γένη. Και όταν ήρθε και γι' αυτά ο καθορισμένος από τη μοίρα χρόνος για τη γέννησή τους, οι θεοί τα πλάθουν στα έγκατα της γης, αφού έκαναν μείγμα από χώμα και φωτιά και από όσα ανακατεύονται με φωτιά και με χώμα. Και όταν ετοιμάζονταν να φέρουν αυτά στο φως, διέταξαν τον Προμηθέα και τον Επιμηθέα να τα στολίσουν και να μοιράσουν στο καθένα δυνάμεις όπως πρέπει. Ο Επιμηθέας όμως ζήτησε ως χάρη από τον Προμηθέα να κάνει μόνος του τη μοιρασιά, «και όταν εγώ μοιράσω», είπε, «κάνε εσύ επιθεώρηση»^ και έτσι τον έπεισε και κάνει διανομή. Κάνοντας λοιπόν τη διανομή σε άλλα χορηγούσε δύναμη χωρίς ταχύτητα ενώ τους πιο αδύνατους οργανισμούς τους στόλιζε [εφοδίαζε] με ταχύτητα^ και άλλους τους εξόπλιζε, ενώ σε άλλους, επειδή άφηνε άοπλη τη φύση τους, επινοούσε γι αυτούς κάποια άλλη ικανότητα για τη σωτηρία τους. Όσα δηλαδή από αυτά [τα ζώα] τα περιέβαλλε με μικρό σώμα, τους μοίραζε φτερά για να φεύγουν ή υπόγεια κατοικία^ και όσα μεγάλωνε κατά το μέγεθός τους, με αυτό το ίδιο τα έσωζε^ και τις άλλες ιδιότητες τις μοίραζε έτσι εξισώνοντάς τις. Και τα σοφίζοταν αυτά επειδή πρόσχε πολύ μήπως εξαφανιστεί κάποιο γένος^ και αφού τα εφοδίασε σε ικανοποιητικό βαθμό για να ξεφεύγουν την αλληλοκαταστροφή, επινοούσε μέσα προσαρμογής στις μεταβολές του καιρού που στέλνει ο Δίας ντύνοντας τα και με πυκνά τριχώματα και με στερεά δέρματα, ικανά να προφυλάσσουν από το κρύο, κατάλληλα όμως και για τις ζέστες, και ακόμη για να είναι για το καθένα απ' αυτά τα ίδια στρωσίδι δικό τους κι από φυσικού του, όταν αυτά πηγαίνουν στο κρεβάτι τους. Και παπουτσώνοντας αλλά με σπλές [νύχια] και άλλα με τρίχωμα και με στερεά και άναίμα δέρματα. Ύστερα από αυτό προμήθευε τροφές διαφορετικές για τα διάφορα είδη, σε άλλα χορτάρι από τη γη, σε άλλα καρπούς δέντρων και σε άλλα ρίζες^ σε ορισμένα από αυτά επέτρεψε να είναι ως τροφή τους το κρέας άλλων ζώων^ σε αυτά όμως τα ζώα ταίριασε την ιδιότητα να έχουν μικρή γονιμότητα, ενώ σε εκείνα που τρώγονταν από αυτά ταίριασε τη μεγάλη γονιμότητα, εξασφαλίζοντας έτσι σωτηρία για το γένος τους. Επειδή όμως δεν ήταν και πολύ σοφός ο Επιμηθέας, χωρίς να το καταλάβει καταξόδεψε τις δυνάμεις στα ζώα^ του έμενε λοιπόν ακόμη ανεφοδιαστο το ανθρώπινο γένος και βρισκόταν σε αμηχανία τι να το κάνει. Και, ενώ αυτός βρισκόταν σε αμηχανία [αδιέξοδο], έρχεται ο Προμηθέας για να επιθεωρήσει τη διανομή, και βλέπει τα άλλα ζώα βέβαια να τα έχουν όλα ταιριαστά, ενώ τον άνθρωπο τον βλέπει γυμνό και ξυπόλυτο και χωρίς στρώμα και όπλο^ και έφτανε κιόλας η καθορισμένη από τη μοίρα ημέρα κατά την οποία έπρεπε και ο άνθρωπος να βγει από τη γη στο φως. Ενώ λοιπόν βρισκόταν σε δυσκολία ο Προμηθέας τι λογής σωτηρία να βρει για τον άνθρωπο, κλέβει τις τεχνικές γνώσεις του Ηφαίστου και της Αθήνας μαζί με τη φωτιά - γιατί ήταν αδύνατο αυτές να αποκτηθούν από κάποιον ή να χρησιμοποιηθούν χωρίς φωτιά - και έτσι λοιπόν τις δωρίζει στον άνθρωπο. Τις τεχνικές γνώσεις του λοιπόν για τη ζωή έτσι τις απέκτησε ο άνθρωπος, την πολιτική τέχνη όμως δεν την είχε γιατί αυτή ήταν κοντά στο Δία. Και στον Προμηθέα δεν ήταν πια δυνατόν να μπει μέσα στην ακρόπολη, την καθέδρα του Δία - εκτός από αυτό και οι φρουροί του Δία ήταν φοβεροί - μπαίνει όμως κρυφά στο κοινό εργαστήρι της Αθήνας και του Ηφαίστου, στο οποίο και οι δύο τους εργάζονταν τις τέχνες τους, και αφού έκλεψε και την [μεταλλουργική] τέχνη του Ηφαίστου, στην οποία γίνεται χρήση της φωτιάς, και τις άλλες τέχνες της Αθήνας τις δίνει στον άνθρωπο. Κι από αυτό βέβαια εξασφαλίζονται για τον άνθρωπο άφθονα τα εφόδια για τη ζωή. Ύστερα όμως, καθώς λέγεται, ο Προμηθέας εξαιτίας του Επιμηθέα καταδικάστηκε για κλοπή.

Και επειδή ο άνθρωπος είχε συμμετοχή σ' ένα θεϊκό πράγμα (στη φωτιά και στις τεχνικές γνώσεις), πρώτα-πρώτα μόνος από τα ζώα πίστεψε σε θεούς εξαιτίας της συγγένειας με το θεό και προσπαθούσε να ιδρύει βωμούς και αγάλματα θεών· έπειτα γρήγορα συνδύασε με την τέχνη έναρθηρη φωνή και λέξεις και επινόησε κατοικίες και ρούχα και παπούτσια και στρωσίδια και τις τροφές από τη γη. Έτσι λοιπόν εφοδιασμένοι οι άνθρωποι στην αρχή ζούσαν διασκορπισμένοι, πόλεις όμως δεν υπήρχαν· κατασπαράσσονταν λοιπόν από τα θηρία, γιατί ήταν από κάθε άποψη κατώτεροι από αυτά, και οι τεχνικές γνώσεις για την ανεύρεση βέβαια της τροφής ήταν ένας καλός βοηθός τους, για τον πόλεμο όμως με τα θηρία ήταν ανεπαρκείς - γιατί δεν είχαν ακόμη την πολιτική τέχνη (επιστήμη) της οποίας μέρος είναι η πολεμική - επεδίωκαν λοιπόν να συγκεντρώνονται και να σώζονται κτίζοντας πόλεις· κάθε φορά λοιπόν συγκεντρώνονταν, αδικούσαν ο ένας τον άλλον, επειδή δεν είχαν την πολιτική επιστήμη, ώστε πάλι αφού διασκορπίζονταν καταστρέφονταν. Ο Δίας λοιπόν αφού φοβήθηκε για το γένος μας μήπως εξαφανιστεί εντελώς, στέλνει τον Ερμή να φέρει στους ανθρώπους το σεβασμό και τη δικαιοσύνη, για να εξασφαλίσουν την τάξη στις πόλεις και να είναι παράγοντες που δένουν τους ανθρώπους μεταξύ τους και τους οδηγούν όλους μαζί σε φιλικές σχέσεις. Ρωτάει λοιπόν ο Ερμής το Δία με ποιον άραγε τρόπο να δώσει το σεβασμό και τη δικαιοσύνη στους ανθρώπους: «Ποιο από τα δυο, όπως έχουν μοιραστεί οι τέχνες, έτσι να μοιράσω κι αυτά; Και έχουν μοιραστεί (οι τέχνες) ως εξής: ένας που κατέχει την ιατρική είναι αρκετός για πολλούς που δεν την ξέρουν, έτσι και οι άλλοι τεχνίτες· με τον ίδιο λοιπόν τρόπο να βάλω και μέσα στους ανθρώπους τη δικαιοσύνη και το σεβασμό ή να (τα) μοιράσω σ' όλους;» «Σε όλους;», είπε ο Δίας, «και να έχουν μερίδιο όλοι· γιατί δεν θα υπήρχαν πόλεις αν μετείχαν σ' αυτά λίγοι, όπως ακριβώς και στις άλλες τέχνες· και μάλιστα θέσπισε νόμο από μέρους μου να σκοτώνουν σαν άρρωστο μέλος της πόλης αυτόν που δεν μπορεί να μετέχει στο σεβασμό και τη δικαιοσύνη».

Έτσι λοιπόν, Σωκράτη, και γι' αυτούς τους λόγους και οι άλλοι και οι Αθηναίοι, όταν βέβαια γίνεται λόγος για αρχιτεκτονική ικανότητα ή για κάποια άλλη τεχνική γνώση, νομίζουν ότι λίγοι έχουν δικαίωμα να δίνουν συμβουλή, και αν κάποιος, που είναι έξω από τους λίγους, επιχειρεί να συμβουλευεί, δεν τον ανέχονται, όπως εσύ υποστηρίζεις -εύλογα, όπως λέω εγώ- όταν όμως έρχονται να ζητήσουν συμβουλή για την πολιτική ικανότητα, η οποία πρέπει να διέπεται στο σύνολό της από δικαιοσύνη και σωφροσύνη, σωστά δέχονται κάθε άνδρα γενικά, με την ιδέα ότι ταιριάζει στον καθένα να μετέχει σ' αυτή βέβαια την αρετή ή, διαφορετικά, να μην υπάρχουν πόλεις. Αυτή, Σωκράτη, είναι η αιτία αυτού του πράγματος.

Και για να μη νομίζεις ότι πέφτεις σε πλάνη (δεχόμενος) ότι πραγματικά όλοι οι άνθρωποι νομίζουν ότι κάθε άνδρας μετέχει στη δικαιοσύνη και στην άλλη πολιτική αρετή, πάρε πάλι το εξής για απόδειξη: στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως ακριβώς εσύ αναφέρεις, αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής ή ικανός σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη, στην οποία δεν είναι, ή τον κοροϊδεύουν ή εξοργίζονται μαζί του και οι συγγενείς του τον πλησιάζουν και τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός· στη δικαιοσύνη όμως και στην άλλη πολιτική αρετή, ακόμη κι αν ξέρουν πως κάποιος είναι άδικος, αν αυτός μόνος του λέει την αλήθεια εναντίον του εαυτού του μπροστά σε πολλούς, εκείνο που στην πρώτη περίπτωση το θεωρούσαν ότι είναι σωφροσύνη δηλαδή να λέει κανείς την αλήθεια (ομολογώντας την άγνοια μιας τέχνης), εδώ το θεωρούν τρέλα και ισχυρίζονται ότι όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, αλλιώς λένε ότι είναι τρελός αυτός που δεν προσποιείται δικαιοσύνη· γιατί είναι αναγκαίο να μην υπάρχει κανείς που να μη μετέχει σ' αυτήν κατά κάποιον τρόπο, διαφορετικά να μην έχει θέση ανάμεσα στους ανθρώπους.

